

Socialne igre pri vseh predmetih

■ **Monika Šuligoj**, prof. razrednega pouka, mentorica, 20 let poučuje v prvem triletju na OŠ Alojza Gradnika Dobrovo.

Socialne igre so lepa priložnost za gradnjo odnosov v skupini ter urjenje in nadgrajevanje socialnih veščin ter interakcije v skupini. V vzgojno-izobraževalnem delu, ki je podrejeno predvsem doseganju ciljev posameznega predmeta po učnem načrtu, lahko najdemo dovolj priložnosti, da socialne igre ali vsaj elemente socialnih iger vključimo tudi v izvedbo katerega koli predmeta oziroma področja v katerem koli starostnem obdobju predšolskega, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja.

Igra kot način bivanja

Spodobnega in pričakovanega obnašanja se začnemo učiti, ko smo še čisto majhni. Pravil se otroci učijo, ko opazujejo odrasle, s katerimi bivajo. To lahko dosežemo tudi z igro (Lepičnik Vodopivec, 2013).

Igro lahko razumemo kot način bivanja, ki otroku omogoča, da preizkuša meje lastnega in medosebnega jaza, preigrava različne scenarije ter z različnih vidikov raziskuje, kaj sploh pomeni biti človek. Z vključevanjem v igro otroci predelujejo čustva in se sami učijo odzivati v posameznih situacijah, pa tudi tega, kako se bodo odzvali drugi. Igra pomaga, da se poveča zmožnost prilagajanja v situacijah, ki jih ne moremo vnaprej predvidevati in se premišljeno odzvati (Turk Niskač, 2017).

Če želimo narediti nekaj dobrega za krepitev in rast skupine ter za vsakega posameznika v njej, to lahko naredimo s socialnimi igrami (Virk Rode; Belak Ožbolt, 1990).

Socialno igro moram najprej sama dobro poznati in se na izvedbo pripraviti, potem pa jo lahko prilagodim potrebam posameznega predmetnega področja in z njo na prijeten način, z igro, ponovim ali uvedem vsebino, ki se trenutno obravnava. Tako socialno igro izkoristim in jo uporabim z dveh razlogoma: kot socialna bitja vstopamo v interakcijo s člani skupine in nadgrajujemo kakovost bivanja v skupini, hkrati pa uvedemo ali utrjujemo obravnavano temo,

vsebino in sledimo ciljem izobraževalnega področja.

Izbrano socialno igro najprej izvedem kot socialno igro, z vsemi elementi, ki didaktično opredeljujejo izvedbo, vključno s pogovorom o doživljanju in počutju posameznika med igro. Tako lahko igro igram večkrat, še posebej če zaznam, da je članom skupine igra všeč ali jo celo sami želijo še igrati. V

nadaljevanju pogosto (če igra to dopušča) način in potek izvedbe ohranim, spremeni pa vsebino in jo prilagodim vsebinam pri drugih predmetih.

Socialna igra 'klobčič'

Število igralcev je poljubno. Skupina naj ne bo prevelika, posebej kadar jo igramo z mlajšimi udeleženci. Za izvedbo potrebujemo klobčič volne. Posedemo se v krog, na stole ali na tla. Igro začneja vodja. V rokah drži klobčič volne, pove svoje ime, odvije nekaj volne in klobčič poda tistemu, ki si ga izbere. Nit volne pri tem pridržijo. Igralec, ki mu je bil podan klobčič, tega ulovi, pove svoje ime, odvije nekaj volne, nit pridržijo in poda klobčič naslednjemu, ki si ga izbere. Tako igra teče, dokler ne pridejo na vrsto vsi člani v skupini (Socialne igre, spletni vir).

Igro lahko igramo tudi v obratni/nasprotni smeri, tako da mrežo razpletamo. Udeleženec, ki je klobčič prejel zadnji, poda klobčič tistemu, od katerega ga je prejel. Pri tem spet lahko pove svoje ime ali pa vodja določi drugo nalogo. Ta sprejme klobčič in nanj navije volno, ki ni navita. Nato pogleda, od koga je klobčič prejel in ga poda njemu. Igra teče, dokler mreža ni razpletena in vsa volnena nit navita v klobčič.

Foto: arhiv ŽU Slivnica

Po igri se pogovarjamo o tem, kako so udeleženci igro doživeli, kako so se med njo počutili in ali so se naučili česa novega. Pri tem naj se zvrstijo vsi.

Ob ponovnem igranju lahko nalogo v igri spreminjamo. Tako npr. udeleženci dobijo nalogo, da povedo, kje so doma, kako prihajajo v šolo, koliko članov šteje njihova družina, kako je ime bratom, sestram, mami, očetu ... kaj radi jedo, pijejo, katera je njihova najljubša barva, pesem, knjiga, pravljica, pesniška zbirka ... vreme, letni čas, mesec, dan v tednu ... igrača, igralo itd. Za potrebe različnih predmetov lahko osnovno obliko igre prilagodimo tako, da sledimo ciljem izbranega predmeta. Predstavila bom nekaj primerov za prvo triletno. Pri vsakem predmetu bom nakazala nekaj najbolj očitnih možnosti, ki jih vidim in se mi zdijo smiselne glede na to, kar ponuja in omogoča osnovna oblika opisane socialne igre. Teme posameznih predmetov so povzete po učnem načrtu (2011).

Slovenščina

- Jezikovna in slogovna zmožnost: poimenovanje bitij, predmetov ... izmišljanje novih besed; navajanje besed z istega tematskega polja; opisovanje dogodka ter izražanje njegovega dejanja glede na čas sporočanja (zdaj, prej, potem), glede na njegovo zaporedje (najprej, nato, potem, zatem, nazadnje); opisovanje osebe, predmeta ...
- Književnost: izražanje doživetja, ki se mu je vzbudilo med poslušanjem/branjem ter primerjanje le-tega z doživetji drugih v skupini; naštevanje, opisovanje književnih oseb, dogajalnega/-ih prostora/-ov v pravljici, zgodbi, prepoznavanje in navajanje dobrih in slabih lastnosti književnih oseb; predstavljane svojih razlogov, zakaj se jim kateri od dogodkov, oseb ipd. zdi pomemben; iskanje podobnosti/razlik med književno osebo in njimi; opisovanje razlike med svetom, v katerem živijo (realnim svetom), in svetom v književnem delu (domišljajskim svetom) ...

Matematika

- Geometrija in merjenje – orientacija in geometrijske oblike: opredeljevanje in opisovanje položaja učenca, ki mu bo podal klobčič (sedi levo/desno); opisovanje

osnovnih geometrijskih oblik, teles, likov s čim več značilnostmi; poimenovanje simetričnih predmetov, črk, števil.

- Naravna števila: štetje s koraki po 2, 5, 10 ... naprej/nazaj; predhodnik, naslednik – glede na dano število, ki ga pove učenec, ki bo podal klobčič.
- Računske operacije: računanje (v obsegu naravnih števil do 10, 20, 100): učenec pove račun (seštevanje, odštevanje, množenje, deljenje), učenec, ki ulovi klobčič, ga mora izračunati; navajanje večkratnikov izbranega števila v rastočem, padajočem zaporedju.

Spoznavanje okolja

- Čas: ustrezna uporaba časovnih izrazov (leto, letni časi, mesec, dan v tednu).
- Prostor: opisovanje bližnje okolice, učilnice, šole ... vsak, ki prejme klobčič, navede eno stvar.
- Snovi: poznavanje lastnosti nekaterih teles in snovi; naštevanje predmetov iz določene snovi.
- Živa bitja: prepoznavanje in poimenovanje živih bitij; sestavljanje prehranjevalnih verig.
- Človek: predstavljane razmišljanja o tem, zakaj je skrb za zdravje pomembna; predstavljane načinov, kako skrbimo za zdravje.
- Jaz – skupnosti – odnosi: razmišljanje o tem, zakaj je znanje pomembno; pasti potrošništva; opisovanje, kako spoštljivo ravnati s seboj, z drugimi; pravice in dolžnosti; predstavljane, kaj se mora in kaj sme; zamisli o tem, zakaj je sodelovanje med ljudmi potrebno.
- Promet – okolje: vzroki za potovanja, za onesnaženje okolja; zamisli za izboljšanje okolja glede na onesnaženost; razlogi za varovanje okolja.

Angleščina

Predstavi se v angleškem jeziku: kako mu je ime, navede osnovne osebne podatke; pove besede, ki smo jih v tekoči uri na novo spoznali; štetje, barve, dnevi v tednu, imena mesecev, delov telesa, pohištva, prostorov, gibanja ...

Glasbena umetnost

Naštevane glasbil (tolkala, pihala, brenkala, trobila ...); naštevanje ritmičnih

Foto: Nataša Pezdirc

glasbil; izvajanje ritmične fraze z različnimi onomatopoiijami, ki se jih domislijo igralci; izvajanje ritmiziranega besedila po frazah – vsak igralec pove naslednji del besedila ...

Likovna umetnost

Naštevane slikarskih/risarskih/kiparskih/grafičnih materialov; naštevanje hladnih/toplih barv.

Zaključek

Radi pozabljamo, da se otroci mnogo stvari naučijo z opazovanjem vrstnikov in odraslih, z zgledom, igro, preizkušanjem različnih možnosti in tudi preko napak. Za vse to sta potrebna prostor in čas. In čas za igro si preprosto moramo vzeti. Igra je način bivanja in sobivanja, zato je ni nikoli preveč, ne v zgodnjem in ne v poznem otroštvu, ne v mladostništvu. Gódi nam tudi v zrelih letih. Z malo poguma in odločnosti pri tem, da igro, tudi socialno, vključujemo v vzgojno-izobraževalni proces, si učitelji pridobimo pozitivne izkušnje. Igra v našem oddelku/razredu kaj kmalu postane nepogrešljiva.

Literatura

- Lepičnik Vodopivec, Jurka (2013): *Socialne spretnosti pri pouku*. Pridobljeno 9. 1. 2019 s spletne strani: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-ZBHUG62j>.
- *Socialne igre*. Pridobljeno 9. 1. 2019 s spletne strani: <http://igramose.blogspot.com/p/socialne-igre.html>.
- Turk Niskač, Barbara (2017): *Igra, osnovni gradnik otroštva: Prosta igra vsak dan vse skrbi odvrže stran*. Pridobljeno 5. 1. 2019 s spletne strani: <https://www.dnevnik.si/1042761839>.
- *Učni načrt* (2011): Slovenščina, Matematika, Spoznavanje okolja, Glasbena umetnost, Likovna umetnost, Šport, Angleščina. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.
- Virk Rode, Jožica; Belak Ožbolt, Jasna (1990): *Razred kot socialna skupina in socialne igre*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.